

CANADA

INTERNATIONAL SCIENTIFIC
ONLINE CONFERENCE

INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION

23 JUNE
2025 YEAR

CANADA, OTTAWA

**INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND
RESEARCH IN EDUCATION**
International scientific-online conference

Part 39
June 23rd
COLLECTIONS OF SCIENTIFIC WORKS

CANADA 2025

INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific online conference (23rd June, 2025) – Canada, Ottawa : "CESS", 2025. Part 39–238 p.

Chief editor:

Candra zonyfar - PhD Universitas Buana Perjuangan Karawang, Indonesia
Sunmoon University, South Korea.

Editorial board:

Martha Merrill - PhD Kent State University, USA

David Pearce - ScD Washington, D.C., USA

Emma Sabzalieva - PhD Toronto, Canada

Languages of publication: русский, english, казакша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, Հայերեն....

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference

"INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION".

Which took place in Ottawa on June 23, 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

© "CESS", 2025
© Authors, 2025

TABLE OF CONTENTS

Rasulova Munajat Akmaljonovna <i>DRAMATIK DISKURSNING SEMANTIK VA SINTAKTIK QURILISHI</i>	8
Madaminova Shohsanam Odiljon qizi, Sultonova Ruxshona Shukurjon qizi, <i>MAKTABGACHA KICHIK YOSHDAGI BOLALARDA DIDAKTIK O'YINLAR ORQALI MIQDORIY KOMPETENTSIYALARINI SHAKLLANTIRISH</i>	12
Seydullaeva Zamira Sarsenbaevna <i>SO'Z BOYLIGINI OSHIRISHDA INGLIZ TILI MATNLARINING ROLI</i>	17
Гиёзова Азиза Собир кизи <i>ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОМУ ОБЩЕНИЮ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ</i>	22
Эшпулатова Дилфуза Мизамиддиновна <i>СРАВНИТЕЛЬНАЯ СТЕПЕНЬ НАРЕЧИЙ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: ФОРМЫ, УПОТРЕБЛЕНИЕ И ТИПИЧНЫЕ ОШИБКИ</i>	27
Gafurov Erali Khusniddin ugli Nasimahon Ezozxonova <i>THE SEMANTIC SCOPE OF EMOTIONALITY IN PAREMIOLOGICAL TEXTS</i>	30
Абдусаматова Шаходат Ходжиакбар кызы Қурбанбаева Дилдора Ачилбай кизи <i>ЗНАЧЕНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ</i>	34
Boboyeva Gulsayri Husanovna <i>MAKTAB O'QUVCHILARINI KASB-HUNARLI ETISH – DAVR TALABI</i>	38
Djurayeva Zamira Nuralievna, <i>YENGNI BEZASHDA TAQILMA VA XLYASTIKLARNING ROLI HAMDA ULARNI TIKISH METODLARI</i>	41
Baxromova Irodaxon Bobirxon qizi <i>BO'LAJAK XORIJIY TIL O'QITUVCHILARIDA 21-ASR KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI</i>	46
Jurat Khamroyevich Tajibaev <i>DESIGN CODE SOLUTIONS FOR ARCHITECTURAL OBJECTS IN THE HISTORICAL AREAS OF THE CITY</i>	49
Olimjonova Sehriyo Muzaffar qizi <i>TURIZMDA REKLAMANING MIJOZLARNING JALB QILISHDAGI ROLI</i>	57
Xursanboyeva Farida Sokhibnazar qizi <i>METHODOLOGY FOR TEACHING CREATIVE THINKING TO PRIMARY EDUCATION STUDENTS BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE</i>	62
Fazilov Said Shavkatovich <i>DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MASALALARI</i>	66
Nurmatova Sadbarxon Erkinovna <i>JAHON TILSHUNOSLIK SOHASIDA LINGVOPRAGMATIK HODISASI VA UNING MOHIYATI</i>	70
U.Jaksimova	74

DRAMATIK DISKURSNING SEMANTIK VA SINTAKTIK QURILISHI

Oriental universiteti

G'arb tillar kafedrası

f.f.f.d., dotsent v.b

Rasulova Munajat Akmaljonovna

Dramatik diskursning asosiy ishtirokchisi voqea (epik asarlardagidek) yoki lirik qahramon ham emas (lirikadagidek), balki shaxsdir. Dramatik diskursdagi har bir voqea-hodisada, fabulada, syujetda inson shaxsining hukmronligi sezilib turmog'i lozim. Shu boisdan keyingi vaqtlarda antropotsentrik tadqiqotlarda dramatik diskursga tez-tez murojaat qilish hollarini kuzatish mumkin.

Davrlar o'tishi bilan dramaga, uning yetakchi tamoyillariga, ilmiy-nazariy muammolariga munosabatlar yangilana bordi, mazmun va shakldagi, ifoda va izhordagi o'zgarishlar muqarrarlashdi. Aristoteldan so'ng dramaga oid nazariy qarashlarni yangi bosqichga ko'targan Goratsiy badiiy tasvirning real haqiqatga to'la muvofiq kelishiga alohida e'tibor qaratdi. Chunonchi, har bir xarakterning yoshiga munosib xatti-harakati mavjudligini ta'kidlar ekan, fe'l-atvorda, yurish-turishda yosh bola bilan o'smirning, o'smir bilan yigit kishining, yigit bilan keksa kishining bir-biridan ajratib turuvchi tabiiy mayllarini asoslab beradi. Goratsiy tasvirda voqelikni ichki sabablar bilan rivojlantirish, konflikt rivojiga tashqi kuchlarni aralashtirmaslik zarurligini ta'kidlaydi.

Yevropa uyg'onish davri adabiyotshunosligida drama san'ati nazariyasiga doir izlanishlar yangi davrga qadam qo'ydi. Bu sohada Lope de Vega, Kornel, Didro, Shiller, Gyote, Lessing kabi faylasuf ijodkorlarning xizmatlari beqiyos. Tadqiqot davomida bu ijodkorlarning asarlarining barchasiga sharh berish yo drama nazariyasi tarixini yoritish da'vosini qila olmaymiz. Maqsadimiz: o'zbek dramaturgiyasida inson talqini muammosini yoritish uchun mazkur janr tarixi, nazariyasiga qisqa sayohat uyushtirishdan iborat.

XVIII asrgacha insonni talqin etishda fojaviylik (tragediya) va kulgili (komediya) holatlar asosiy o'rin tutgan bo'lsa, keyinchalik dramaturglar, teatr nazariyotchilari "oraliq" janr, ya'ni drama haqida o'z g'oyalarini ilgari sura boshladilar. "Har bir axloqiy voqeada oraliq holat va bir-biriga zid ikki qutb ajralib turadi. "Komediya va tragediya bizda bor, - deb yozadi D.Didro, - lekin inson hamma vaqt ham xursand va g'amgin bo'lavermaydi. Binobarin, komik va tragik janrlarni ajratib turuvchi qandaydir oraliq masofa mavjuddir". Mana shu masofa Didro konsepsiyasi bo'yicha to'ldirilishi lozim.

Aytish joizki, avvalgi tadqiqotlarda, asosan, bir davr bir ijtimoiy yo'nalish va bir janrga mansub asarlar tahlilga tortilgan. Tragik va komdik asarlar ularning

semantikasi, pragmatikasidagi farqlar va o'ziga xosliklar qiyosiy aspektda tahlil qilinmagan. Shuni alohida ta'kidlash lozimki, muayyan o'xshatish, maqol, matal yoki biror mavzu doirasidagi mulohaza dramaturgiyaning ikki yo'nalishida qanday voqelanishini prizmadan o'tkazish yangi ilmiy xulosalar chiqarishga, diskurs tahlilida yangicha yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi.

Dramaning yaratilish sabablari va uning spetsifikasini anglashga bo'lgan intilish XVIII asrdayoq sezilgan edi va bu boradagi dastlabki mushohadalar Didro, Shiller nomlari bilan bog'liq. Ayni shu harakatlardan so'ng dramaturgiyada real insonni butun murakkabligi bilan talqin etish, uni muayyan bir ideyaning yalovbardori sifatida tasvirlash tamoyili kuchaydi. Dramaturgiyada mifologik kuchlar, ilohiy obrazlar – xudo, yarim xudo, ma'budlar, afsonaviy qahramonlar, aql bovar qilmas qahramonliklar qiluvchi pahlavonlar obrazi o'rnini asta-sekinlik bilan inson obrazi egallay boshladi.

Muayyan bir davrda janrlar o'zgarar ekan, bu o'sha davr kishisining voqelikka munosabati o'zgarganligini bildiradi. Shiller va Gyotening zamonaviy dramani qayta qurish haqidagi barcha yozishmalari zamirida shu g'oya yotadi. Shiller Gyotega yozgan xatida shunday degan edi: "Menga go'yo sizning ta'siringiz orqali yuqqan qandaydir epik kuch yordam berayotgandek tuyuladi. Lekin bu kuch dramatik jarayonga xalaqit bermasa kerak, deb o'ylayman".

Gyugo drama tushunchasiga kengroq ta'rif beradi. Uning fikricha, yangi davr adabiyoti qaysi janrga mansubligidan qat'iy nazar dramatik xususiyatga ega.

Albatta, bu nazariy qarashlar o'zbek dramaturgiyasi shakllanishida, undagi inson talqinida bevosita rol o'ynadi, deyish fikridan yiroqdamiz. Biroq milliy dramaturgiyamiz va teatr san'atimiz shakllanishida tatar, ozarbayjon, rus teatr san'atining ta'siri bo'lganligini inobatga oladigan bo'lsak, ilk dramana vislarimiz janrning nazariy qonun-qoidalaridan xabardor bo'lganliklari ayon bo'ladi.

Garchi drama nazariyasiga oid qarashlar tarixiga ikki ming yildan oshgan bo'lsa-da, lekin uning yangi namunalari va umuman drama haqidagi bahs-munozaralar bugun ham davom etmoqda. Misol uchun M.Baxtinning dramatik asarlar haqidagi mulohazalari haqiqatga unchalik ham yaqin emas: " Dramatik asarlar tarixiy taraqqiyot davomida o'ziga xos qat'iy qoidalar va kanonik xususiyatlarini saqlab qoldilar, - deb yozadi u. - Turli davrdagi oqimlar, yo'nalishlar janrning o'zak masalasini, ya'ni qonuniylashgan tarkibini o'zgartirolmadilar. Aristoteldan keyin bugungi kunimizgacha bu shakllanib bo'lgan janrlar nazariyasiga aniq bir yangilik va o'zgarish qo'shilmadi hisobi". Adabiyotshunos V.Frolov "Судьбы жанров драматургии" asarida XX asrning 80-yillarigacha bo'lgan dramatik janrlarning jadvalini chizib ko'rsatadi. Uning fikricha, dramaning sof janrlari sifatida tragediya, komediya, drama, melodrama qayd etiladi. Shundan so'ng bu janrlarning dramatik tur doirasida yuzaga kelgan

ichki shakllariga e'tibor qaratadi. Masalan, u melodramaning ichki ko'rinishlari sifatida quyidagilarni qayd etib o'tadi:

- 1) detektiv xarakteriga ega melodrama;
- 2) maishiy melodrama – “ichki monolog”;
- 3) melodrama – tragediya;
- 4) melodrama – komediya;
- 5) melodrama – vodevil;
- 6) qahramonlik xarakteriga ega bo'lgan melodrama.

“Dramatik” va “dramatik” atamalarini farqlash bilan bir qatorda yana ikkita o'zaro bog'liq tushunchani – dramatik matn va dramatik nutqni ajratish zarurligini ko'ramiz. An'anaviy ravishda “og'zaki (og'zaki) belgilar ketma-ketligi” deb tushuniladigan matndan farqli o'laroq, diskurs (fransuzcha discours – nutqdan) “ekstralingvistik – pragmatik, ijtimoiy-madaniy, psixologik omillar bilan birgalikda izchil matn” sifatida namoyon bo'ladi.

Shuningdek, diskurs nutqning paralingvistik xususiyatlari (mimika, imo-ishoralar)ni ham o'z ichiga oladi. Yuqoridagi tushunchalarning ikkita umume'tirof etilgan ta'riflarini taqqoslash ular o'rtasida fundamental farq mavjudligini yaqqol ko'rsatadi, bu bizning tadqiqotimiz uchun muhim rol o'ynaydi. Dramatik asarlarda qahramon qiyofasi, xarakteri proza yoki poeziyadagidek muallif hikoyasi, xarakteristikasi, portret tasviri orqali ochilmay, balki qahramonning boshqalar bilan munosabati, o'z nutqi hamda boshqa personajlarning u haqdagi so'zlari, fikrlari orqali ochila boradi; boshqacha aytganda, pyesada dialog asarning zanjiri, xarakteri, harakatini yuzaga chiqarish vositasi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. А.В.Кунин. “Курс фразеологии современного английского языка”. – М.: 1986. – С. 31.
2. А.Г. Грочина. Понятие дискурса в современном языкознании Номинация и дискурс. – Рязань 1999. – С.13.
3. А.Е.Кибрик. Моделирование языковой деятельности в интеллектуальных системах. – М., 1987. – С. 280.
4. Александрова О.В., Е.С.Кубрякова. Дискурс. В кн.: Категоризация мира: время, пространство. – М., 1991. – С. 3 – 18.
5. Александрова, О.В. Соотношение устной и письменной речи и язык СМИ/О.В.Александрова // Язык средств массовой информации/под ред. М.Н.Володиной. – М.: Академический проект; Альма-Матер, 2008. – С. 5, 330 – 345.

6. Арутюнова М. Дискурс. В кн.: Лингвистическая энциклопедия. – М., 1990. – С. 136 – 137.
7. Бенвенист, Э. Общая лингвистика: пер. с фр. / Э.Бенвенист // под общ. ред., вступ. ст. и коммент. Ю.С.Степанова, изд. 4-е. – М.: Прогресс, 2010. – С. 48.
8. Богданов В.В. Речевое общение: прагматические и семантические аспекты. – Л.: ЛГУ, 1990. – С. 89.
9. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика. – Тамбов: Тамб. ун-та. 2001. – 123 с.